

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ในชีวิตสังคมที่เราประสบอยู่ทุกวันนี้ ย่อมมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละรูปแบบ การที่จะเรียนรู้ถึงวิถีทางดำเนินชีวิตสังคมจากประสบการณ์ของตนเองเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ ต้องอาศัยการพึ่งพาข่าวสารความเป็นไปต่างๆ ในสังคมจากการถ่ายทอดของสื่อมวลชนด้วย สื่อจึงเปรียบเสมือนที่รวม หรือศูนย์กลางของความรู้อันต่างๆ (Steve 1975:1) และสามารถส่งผ่านจากซีกโลกหนึ่งไปยังอีกซีกโลกหนึ่งได้ในลักษณะการแลกเปลี่ยนข่าวสาร แต่เมื่อศูนย์กลางทางความรู้นี้เข้าสู่ภาวะการแข่งขันด้วย "การค้าข่าว" ซึ่งเป็นการครอบงำจากกลุ่มผลประโยชน์มากขึ้น ระบบการถ่ายทอดข่าวสารก็เริ่มได้รับการพิจารณาว่าค่อนข้างจะเป็นปัญหา เพราะกลุ่มผู้บริหารงานสื่อบางส่วนหันมาให้ความสำคัญกับความอยู่รอดทางธุรกิจมากกว่าการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ทั้งๆที่อยู่ในฐานะ "สื่อมวลชน" ซึ่งก็ก่อให้เกิดผลกระทบตามมาหลายประการ ปัญหาสำคัญประการหนึ่ง ที่ได้รับความสนใจในปัจจุบัน คือ "ปัญหาสื่อมวลชนกับบทบาทด้านจริยธรรม"

สื่อมวลชนสามารถเข้ามามีบทบาทอย่างมากในอันที่จะส่งเสริม หรือทำลายจริยธรรมก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชนในความหมายดั้งเดิม ซึ่งได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และภาพยนตร์ (สนั่น ปัทมะทิน 2520:25) หรือสื่อมวลชนในรูปแบบกลไกใหม่ที่พัฒนามาในระยะหลัง เช่นวีดิทัศน์หรือเทปภาพ เทปเสียง แผ่นป้ายโฆษณา และแผ่นปลิวแผ่นพับทั้งเพื่อการโฆษณาสินค้าและปลุกกระดม

บทบาทของสื่อมวลชนด้านสร้างสรรค์หรือส่งเสริมจริยธรรม เช่นสารคดี หรือบทความเกี่ยวกับศาสนา อันเป็นการส่งเสริมความรู้ และศีลธรรมอันดีให้แก่ประชาชน รายการเพื่อการศึกษา รายการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น แต่ในภาวะของการแข่งขันกันแสวงหาผลประโยชน์ในปัจจุบัน สื่อมวลชนมีการแสดง

บทบาทไปในทางตรงกันข้าม ในด้านที่เป็นภัยต่อประชาชน อย่างเช่นการโฆษณาชวนเชื่อหรือสินค้าที่ทำให้ผู้ชม หรือผู้ฟังเกิดการเข้าใจผิด, การเสนอเนื้อหาหรือภาพที่ยั่วยุ กามารมณ์ เพาะนิสัยการอาชญากรรม บิดเบือนข้อเท็จจริง สร้างความเคียดชัง และความรู้สึกที่ด้านต่อเรื่องหวาดเสียวสยอง เพื่อให้เกิดความสมจริงสมจังด้วย เทคนิคอันทันสมัยจนมองข้ามผลกระทบที่อาจจะตามมาภายหลัง เป็นต้น (วัฒนา วัฒนพงษ์ 2531:11) ซึ่งยากต่อการควบคุม

โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่นับว่าได้รับความนิยมสูงมาก จากการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับผู้รับสื่อเมื่อปี 2531 โดยนายวัฒนา วัฒนพงษ์ และคณะ พบว่าสื่อที่เข้าถึงผู้รับได้มากที่สุดก็คือโทรทัศน์ ประชากรไทยถึงร้อยละ 95.0 (วัฒนา วัฒนพงษ์ 2531:12) มีเครื่องรับโทรทัศน์เป็นทรัพย์สินส่วนตัว ทั้งนี้เพราะโทรทัศน์ เป็นวิวัฒนาการทางเทคโนโลยี ที่มีราคาไม่แพงเกินกำลังของบุคคลแทบทุกชนชั้นใน สังคมสามารถมีกำลังซื้อหามาเป็นเจ้าของได้ (เสรี วงษ์มณฑา และคณะ 2533:1) รวมทั้งด้านคุณสมบัติที่ได้เปรียบของตัวสื่อเองตรงที่สามารถ จะเสนอข่าวสารให้เกิด ความเข้าใจได้ง่าย จากการที่ผู้ชมสามารถรับได้ทั้งภาพและเสียงพร้อมกัน สื่อ โทรทัศน์ จึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำมาใช้ในการถ่ายทอดข่าวสารไปสู่สายตา ประชาชนได้อย่างแพร่หลาย

สำหรับรายการโทรทัศน์ได้รับความนิยมมารายการหนึ่ง ก็คือ รายการ ข่าวโทรทัศน์ ซึ่งในรอบหลายปีที่ผ่านมามีการพัฒนาไปไม่หยุดยั้ง สถานีโทรทัศน์แต่ละ แห่งพยายามที่จะปรับปรุง พัฒนารูปแบบใหม่ๆ ทั้งในด้านการนำเสนอและเนื้อหา ข่าว เพื่อสร้างความนิยมชมชอบแก่ผู้ชม ซึ่งก็ได้รับความนิยมสำเร็จอย่างมาก จากผล การสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และผลการวิจัยของนักวิจัยอื่น ๆ ในสถาบัน ต่าง ๆ พบว่า ประเภทของรายการที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด คือ รายการจาก โทรทัศน์ และร้อยละ 94.7 สนใจชมข่าวจากโทรทัศน์ และอาจกล่าวได้ว่า สื่อ

โทรทัศน์นับวันจะเป็นสื่อใกล้ตัวประชาชนมากที่สุด เพราะโทรทัศน์แผ่ขยายทั้ง 5 สถานี ได้ขยายเครือข่ายเพิ่มขึ้น ทำให้ประชาชนแทบทุกภูมิภาคมีโอกาสโดยทั่วถึงกัน บางทีก็อาจกล่าวเสริมได้ว่า โทรทัศน์เป็นสื่อสำหรับครอบครัว (Mark W. Hall 1986) เพราะข่าวสารทางโทรทัศน์ที่แพร่ภาพออกไปสู่เครื่องรับแต่ละบ้านนั้น ไม่อาจจำกัดผู้ชมได้เฉพาะเจาะจง คนที่อยู่ในครอบครัวนั้นๆ สามารถชมได้พร้อมกันทุกเพศทุกวัย

แต่จากการที่วงการข่าวโทรทัศน์ ต้องเข้าสู่ภาวะทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมโดยยอมให้เอกชนเช่าช่วงเวลาเสนอข่าวเพื่อปรับปรุงด้านการผลิตและนำเสนอข่าวให้ทัดเทียมกับสถานีอื่นเช่นนี้ ตามแนวคิดของสำนักเศรษฐศาสตร์การเมืองมาร์คซิส (ศิริชัย ศิริกายะ 2531:73) กล่าวว่าสื่อมวลชนจะทำหน้าที่ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของชนชั้นที่เป็นเจ้าของและควบคุมสื่อมวลชนนั้นๆ ในการผลิตรายการจะมุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีผู้อุปถัมภ์รายการ และเนื้อหาที่เลือกมาเสนอมีลักษณะ "เอาใจตลาด" เพื่อขยายจำนวนผู้รับของตน และจากการศึกษาของกลุ่มผู้ชมในประเทศไทยช่วงปี 2531-2532 พบว่า เนื้อหาที่ปรากฏในรายการข่าวโทรทัศน์ประจำวัน จะมุ่งไปยังกลุ่มผู้ชมต่างจังหวัดที่มีระดับการศึกษาปานกลางและระดับการศึกษาต่ำ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ชมจำนวนมากของประเทศ (ดวงทิพย์ วรพันธุ์ 2531:136) ดังนั้นการตัดสินใจในการเสนอข่าวและผลิตข่าว ในลักษณะที่ต้องคำนึงถึงรสนิยมของกลุ่มผู้ชมที่เป็นตลาดการค้าข้างต้นแล้ว ข่าวโทรทัศน์ต้องมีลักษณะที่ไม่เคร่งเครียดหรือเน้นเรื่องราวที่มีสาระมาก ๆ เช่น ข่าวสังคม ข่าวอาชญากรรม ข่าวบันเทิง เป็นต้น ซึ่งจัดอยู่ในประเภทข่าวเบา (soft news)

จากประเด็นนี้จะเห็นได้ว่า ในรายงานข่าวโทรทัศน์ระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมา มีการให้ความสนใจกับข่าวความสนใจมนุษย์ (Human Interest) ซึ่งจัดอยู่ในประเภทข่าวเบามากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เป็นการตีแผ่หรือสะท้อนปัญหาและสภาพของสังคมต่างๆ เช่น ข่าวอาชญากรรม ยาเสพติด โสเภณี ภัยพิบัติ การประสพชะตากรรมของมนุษย์ ข่าวแปลกประหลาด ฯลฯ นอกจากนี้จะ

เสนอในรูปแบบการรายงานข่าวธรรมดาแล้ว ยังมีการนำเสนอในลักษณะสารคดีเชิงข่าว อย่างเช่น คุณภาพชีวิต กระจกสังคม คุณบอกมา คนไทยวันนี้ ข่าวพัฒนาบ้านเมือง สถานีที่มีการริเริ่มเสนอข่าวในลักษณะนี้และประสบความสำเร็จได้แก่ สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. โดยเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาดำเนินกิจการในลักษณะของธุรกิจค้าข่าว เพื่อนำรายได้จากการโฆษณาระหว่างข่าวมาปรับปรุงการเสนอข่าวแบบใหม่ ให้สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้ ซึ่งก็ประสบผลสำเร็จ เพราะจากการวิจัยของบริษัทวิจัยสื่อมวลชนหนังสือพิมพ์และนิตยสารขณะนั้น ทำการสำรวจปฏิกิริยาตอบกลับ (feed back) ของผู้ชมพบว่าในจำนวนผู้ชมโทรทัศน์ที่ทำการสำรวจประมาณ 10 ล้านคน มีผู้ชมรายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. ถึง 6-7 ล้านคน (ดวงทิพย์ วรพันธุ์ 2531;119)

อย่างไรก็ตาม แนวโน้มของการเสนอภาพและเนื้อหานั้น เริ่มมีการเพิ่มเติมเทคนิคและมุมมอง เพื่อให้ผู้ชมเห็นรายละเอียดที่ชัดเจนมากกว่าแต่ก่อนซึ่งก็ตรงตามหลักเกณฑ์คุณสมบัติของข่าวที่ดี คือจะต้องมีเนื้อหาสาระสมบูรณ์ สามารถสื่อความหมายได้ครบถ้วน แต่ข่าวบางประเภท เช่น ข่าวอาชญากรรม ที่จัดอยู่ในข่ายความสนใจของมนุษย์ (Human Interest) เช่นกัน และมีเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับความผิดปกติทางสังคมในรูปแบบต่างๆ เช่น การฆ่าคนตาย การจี้ปล้น ทำร้ายร่างกาย ข่มขืน การวางเพลิง เป็นต้น ย่อมแสดงให้เห็นถึงการกระทำอันทารุณ และการใช้วิธีการตัดสินปัญหาด้วยความรุนแรงควบคู่มาด้วย

อันที่จริงข่าวอาชญากรรมไม่ใช่สิ่งใหม่ที่เพิ่งมีมาเสนอในข่าว เมื่อย้อนกลับไปยังรายการข่าวเมื่อแรกมีโทรทัศน์ในประเทศไทย "วันเปิดสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง 4 เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2498 ได้มีการออกอากาศรายการข่าวโทรทัศน์เป็นครั้งแรก ซึ่งข่าวที่เตรียมไว้มีแต่เรื่องพิธีเปิดสถานียังไม่มีข่าวทั่วไปใด ๆ เลย จนกระทั่งใกล้เวลาเสนอข่าวอยู่นั้น ทันใดนั้นเอง ได้เกิดเสียงหวอของรถดับเพลิงผ่านบางขุนพรหมไปและรถของฝ่ายข่าวก็หอดิดท้ายรถดับเพลิง ไปทันทีจนถึงที่เกิดเหตุ

เพลง โหม้ที่โรงเก็บนุ่นที่บางซ้อน และหลังจากนั้นไม่ถึงหนึ่งชั่วโมงข่าวด่วนชิ้นแรก ก็ปรากฏออกมาทางจอโทรทัศน์" (องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย 2530:37) ต่อจากนั้นมารายการ "ข่าวล่มาเร็ว" ของสรรพลสิริ วิริยศิริก็มีการรายงานและเสนอภาพเหตุการณ์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 (สรรพลสิริ วิริยศิริ 2529:28) แต่การเสนอข่าวอาชญากรรมในปัจจุบันจะเน้นการแสดงถึงรายละเอียดของข่าวอย่างชัดเจน อย่างเช่น เลือดสดกระจ่าย เปลวเพลิงเผาผลาญอย่างน่าสะพรึงกลัว อวัยวะฉีกขาดเหวอะหวะ เป็นต้น ลักษณะที่กล่าวมานี้ควรนำเสนอเพื่อความสมบูรณ์ตามเหตุการณ์ที่เป็นจริงอย่างเช่นข่าวอื่นหรือไม่ ซึ่งจากการจัดสัมมนาเรื่อง "จริยธรรมในข่าว" ที่คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2532 ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการเสนอข่าวที่ปรากฏเนื้อหาความรุนแรงในลักษณะต่างๆว่า ข่าวที่ดีควรมีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามความเป็นจริง เพื่อป้องกันการบิดเบือนของข่าว แต่ในลักษณะของข่าวอาชญากรรมเป็นสิ่งที่น่าคิดว่าในส่วนของภาพหรือเนื้อหาข่าวที่แสดงถึงความรุนแรงต่าง ๆ นั้นเป็นสิ่งจำเป็นต่อการรับรู้ของประชาชนผู้ชมในขณะนั้นหรือไม่

ในปี พ.ศ. 2529 ได้มีคดีอาชญากรรมเกิดขึ้นคดีหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของโทรทัศน์ โดยเฉพาะข่าวโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง คือ เรื่องการแขวนคอ 6 ศพของครอบครัวหนึ่งในจังหวัดราชบุรี เพื่อหนีปัญหาที่ประสบอยู่ "โทรทัศน์ทุกช่องได้ออกข่าวรวมทั้งช่อง 3 ผลปรากฏว่า หลังจากนั้นไม่นานก็เกิดมีคนทำตามแบบอย่างดังกล่าวขึ้น 2 ราย" (สุคต ชูพินิจ 2531:1) จากปรากฏการณ์ซ้ำซ้อนเช่นนี้ ก็สอดคล้องตามแนวคิดของนักอาชญาวิทยาชาวฝรั่งเศสชื่อ ตาร์ดี (Gabriel Tarde in Brenda S. Griffin and Charles T. Griffin 1978 :186) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ซึ่งมีต่อการเกิดข่าวอาชญากรรม และได้ชี้ชัดให้เห็นเช่นกันว่า เมื่อมีคดีอาชญากรรมเกิดขึ้น แล้วจะมีเทคนิคของการกระทำผิดที่คล้ายคลึงกันเกิดตามมาด้วย เป็นปัญหาลูกโซ่ติดตามาอย่างกรณีข้างต้น

นอกจากข่าวอาชญากรรมจะส่งผลกระทบต่อทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชนตั้งที่ยกมากล่าวนี้นักอาชญาวิทยาสหรัฐอเมริกาชื่อ ซีทเธอร์แลนด์ และเครสซี่ ได้ศึกษาสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ และกล่าวถึงผลร้ายของสื่อมวลชนที่มีต่อปัญหาอาชญากรรมว่า (Edwin H.Sutherland & Donald R.Cressey 1966 : 258) หนังสือพิมพ์ในอเมริกาที่ทำการศึกษามีส่วนก่อให้เกิดอาชญากรรมได้ 3 ลักษณะ คือ

1. การที่หนังสือพิมพ์ลงข่าวอาชญากรรม และโฆษณาอาชญากรรมอย่างสม่ำเสมอ เป็นการส่งเสริมและยกย่องหัวหน้าหรืออาชญากรคนสำคัญเหล่านั้น แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลให้ตำรวจและศาลเสียภาพพจน์

2. หนังสือพิมพ์แทรกแซงกระบวนการยุติธรรมโดย "ให้มีการพิจารณาคดีในหนังสือพิมพ์" โดยการบิดเบือนข้อเท็จจริงและให้ข้อมูลลวงหน้า แก่ประชาชนส่วนรวม ทั้งอาชญากรด้วยเกี่ยวกับการดำเนินงานของตำรวจและอัยการ

3. หนังสือพิมพ์ทำให้คนเกิดความตื่นตระหนกเกี่ยวกับอาชญากรรม และการเสนอข่าวชนิดเห็นจริงเห็นจังบ่อยๆ จะส่งผลต่อผู้รับให้ เชื่อว่าอาชญากรรมเกิดขึ้นบ่อยมากจนเป็นของธรรมดาไม่เห็นแปลก

นอกจากนี้ ตามทฤษฎีสถาบันที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเกิดอาชญากรรม (Theories of Institutions and Crime) ก็ให้การสนับสนุนงานศึกษาทั้ง 2 ประการข้างต้น (Richard E.Johnson 1982:90) โดยกล่าวว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการถ่ายทอดความคิดที่ผิดให้กับผู้ที่รับรู้รับฟัง ยิ่งในกรณีที่ถ่ายทอดให้เห็นว่า ผู้ละเมิดกฎหมายเป็นผู้สมควรได้รับความเห็นอกเห็นใจ หรือสรรเสริญยกย่องด้วยแล้วยิ่งเป็นอันตรายมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีสถาบันได้ให้แง่คิดอีกประการหนึ่งที่เป็นประโยชน์ว่า สถาบันต่าง ๆ ในสังคมที่มีอยู่สามารถเป็นกำลัง

สำคัญในการแก้ปัญหาสังคมอย่างอาชญากรรมได้ หากสถาบันนั้นทำหน้าที่ได้เหมาะสม การควบคุมตนเองให้มีจริยธรรมและยึดจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว สื่อมวลชนทุกประเภทไม่ว่าจะเป็น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ เป็นต้น สามารถ จะแสดงหน้าที่หรือบทบาทของตนทั้งในด้านบวกหรือสร้างสรรค์ การเสนอข่าวอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง ไม่จำเป็นต้องให้ผลลบเสมอไป ตรงกันข้ามอาจก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ขึ้นได้ ถ้าหากผู้ผลิตหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนสำนึกต่อความรับผิดชอบสังคม และตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีจริยธรรมพิจารณาหาแง่มุม อันจะก่อประโยชน์ต่อผู้ชมมาเสนอแล้ว แทนที่สื่อมวลชนจะมีบทบาทส่งเสริมอาชญากรรมกลับจะช่วยแก้ไข และลดปัญหาอาชญากรรมได้ ดังที่มีการสรุปไว้ในการประชุมสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ปัญหาการป้องกันและการปราบปรามอาชญากรรม ที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (จินตนา ยศสุนทร 2524:417 - 418) ว่าวิธีการเสนอข่าวอาชญากรรมควรเป็นไปในแง่ให้ประชาชนรู้วิธีการป้องกันตัวเอง เพราะเราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าในความ เป็นจริงของสังคมปัจจุบัน อาชญากรรมเป็นปัญหาใหญ่ที่มีสถิติการเกิดคดีสูง และเป็นอันตรายต่อทรัพย์สินและชีวิตของประชาชน ซึ่งประชาชนจำเป็นต้องการรับรู้ และหาแนวทางป้องกันตัว

ปัจจุบันรายการข่าวโทรทัศน์ของไทยทุกสถานีเป็นรายการสด (live programme) ซึ่งแต่ละสถานีจัดและผลิตออกอากาศวันละหลายภาคเป็นประจำทุกวัน โดยมีกลุ่มผู้บริหารข่าว อาทิ บรรณาธิการข่าวประจำวัน หัวหน้าฝ่ายข่าว เป็นต้น ตรวจข่าวก่อนออกอากาศ จึงได้รับการยกเว้นการส่งต้นฉบับภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ และภาพนิ่งข่าว ให้กับคณะกรรมการของคณะกรรมการของคณะกรรมการบริหาร วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์(กบว.) ตรวจพิจารณาก่อนออกอากาศดัง เช่น รายการอื่นๆ ของสถานี คงมีเพียงแต่กรอบของระเบียบที่กำหนดไว้ให้แต่ละสถานีนำไปปฏิบัติเองในลักษณะกว้างๆ อย่างเช่นการพิจารณาข่าวอาชญากรรมกำหนดไว้ว่า จะต้องไม่เป็นการแสดงถึงพฤติกรรมของผู้ร้ายซึ่งผิดธรรมดา อันเป็นเหตุชักจูง หรือ

ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรมประการหนึ่งและอีกประการหนึ่งคือไม่เป็นการแสดงออกถึงความทารุณโหดร้าย ขาดมนุษยธรรม ป่าเถื่อนและอูจาดแก่ผู้ชม(ระเบียบว่าด้วยการส่งภาพยนตร์ข่าวออกทางวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2521) ในทางปฏิบัติจริงจะพบว่า เหตุการณ์ที่เข้ามาเป็นข่าวในแต่ละวันมีจำนวนมาก และมีรายละเอียดแยกย่อยแตกต่างกันไป ซึ่งการกำหนดกรอบกว้างๆ ของ กบว. ไม่อาจจะนำมาประเมินระดับความรุนแรงที่จัดอยู่ในชั้นทารุณโหดร้าย หรือขาดมนุษยธรรมอย่างชัดเจน เพราะลักษณะดังกล่าวค่อนข้างเป็นนามธรรม บุคลากรแต่ละคนจึงเลือกตีความตามประสบการณ์ และวิจรรณญาของตนว่า ภาพและเนื้อหาของข่าวในลักษณะใดเหมาะสมที่จะเสนอไปยังผู้ชม อันเป็นการสะท้อนภาพจริยธรรมของกลุ่มผู้ผลิตข่าวโทรทัศน์

นักปราชญ์เมธี พิจารณาในเรื่องจริยธรรมของสื่อมวลชนว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น สำหรับในเรื่องจริยธรรมของสื่อมวลชนต่อความรุนแรงนั้น จึงเป็นการมุ่งพิจารณาความรับผิดชอบต่อคนส่วนใหญ่หรือตามแนวทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม กล่าวว่าเป็นความรับผิดชอบต่อระดับมหัพภาค (สุกัญญา ตีระวนิช 2528 ; 1) ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้

1. การแถลงข่าว ต้องคำนึงถึงประชาชนผู้รับ
2. เมื่อตระหนักถึงผลร้ายที่จะเกิดขึ้นต่อผู้รับ ต้องรู้วิธีที่จะทำให้เรื่องนั้น "เย็นลง"(cool) เช่น ชะลอการเสนอข่าวให้ช้าลงหรือยับยั้งไม่เสนอเลย
3. จุดอ่อนหลายประการที่เกิดขึ้นในการเสนอข่าว เช่นความรีบด่วนของเวลาทำให้ไม่สามารถเป็นกระจกส่องได้ทุกๆ ด้าน หากแต่สามารถสะท้อนภาพของสังคมได้บางส่วนเท่านั้น ซึ่งมีผลต่อความเที่ยงตรงในการรายงานข่าว แต่เมื่อมีข้อจำกัดในความเป็นกลางดังกล่าวจะต้องอธิบาย แสดงความคิดเห็นความเข้าใจของตนลงไปในช่วงนั้นด้วยอย่างจริงจังและใช้สติปัญญา เพื่อให้ประชาชนได้ทราบรายงานข่าวที่เต็มรูปมากกว่าการรายงานแบบกวาวีสัย

4. มนุษย์มีจุดอ่อนและข้อบกพร่องมากมาย ภูมิหลัง สติปัญญา โรคภัยไข้เจ็บ อาจทำให้นักสื่อสารมวลชนบางคนมองโลกในแง่ร้าย หรือเสนอข่าวอย่างคับแคบเสนอแต่ข่าวภัยพิบัติและการทำลาย ซึ่งเป็นผลร้ายของมนุษยชาติ เป็นอย่างมากดังนั้นเราต้องไม่ให้ความสำคัญกับอัตรา รู้ว่าตัวเราเองนั้นอาจผิดได้ต้องปรับตนให้เข้ากับสภาวะการณ์

นักสื่อสารมวลชนมักมองจริยธรรม ในลักษณะข้อบังคับที่เป็นจรรยาบรรณ ซึ่งกำหนดขอบเขตที่พึงปฏิบัติในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยผู้เป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพแต่ละแห่ง ได้กำหนดขึ้นเพื่อใช้ควบคุมบุคคลหรือผู้ประกอบการวิชาชีพนั้นแต่ไม่มีผลบังคับทางกฎหมาย จรรยาบรรณในการรายงานข่าวโทรทัศน์นั้นไม่มีข้อกำหนดไว้ แต่กลุ่มผู้ประกอบการวิทยุหรือผู้สื่อข่าว ได้ยึดถือร่วมกันกับจรรยาบรรณของสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยที่ตราไว้เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2510 โดยมีสาระสำคัญย่อ ๆว่า "ให้นักหนังสือพิมพ์ มีความรับผิดชอบ มีเสรีภาพ มีความเป็นไท มีความจริงใจ มีความเที่ยงธรรม มีใจนักกีฬา และมีมรรยาท" ขยายความว่านักหนังสือพิมพ์จะต้องรับผิดชอบต่อผลประโยชน์อันชอบธรรมของปัจเจกชน สถาบันประเทศชาติ ศาสนา และราชบัลลังก์ต้องไม่ตกเป็นทาสใจทั้งกายและใจ หรืออามิสสินจ้างอื่นใด ต้องไม่บิดเบือน ต้องแก้ไขเมื่อผิดพลาด ไม่ลำเอียง ไม่ใช้ภาษาหรือภาพที่เหยียดหยาม หรือลามกอนาจาร หรือสื่อไปในทางดังกล่าวไว้

ส่วนในต่างประเทศ อย่างเช่นสหรัฐอเมริกาที่มีการกำหนดจรรยาบรรณในการรายงานข่าว โดยบริษัทการกระจายเสียงแห่งชาติ (national broadcasting company/nec) สำหรับในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการรายงานข่าวอาชญากรรมนั้นมีระบุไว้ 3 ประการ คือ

- การเสนอข่าวจะต้องเป็นไปตามข้อเท็จจริง และเป็นการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงเท่านั้น ไม่มีการสร้างเรื่องให้เร้าอารมณ์ผู้ดูผู้ฟัง
- การเสนอข่าวจะต้องไม่เป็นไปในทำนอง ซึ่งอาจก่อให้เกิดการตื่น

ตระหนักดีว่าผู้ดูผู้ฟัง หรือการขั้วเสีย และจะต้องไม่มีการเสนอข่าวเกี่ยวกับอุบัติเหตุหรือภัยพิบัติ จนกว่าจะได้ข้อเท็จจริงเพียงพอแล้ว

- ไม่มีการเสนอข่าวฆ่าตัวตาย (ัศวินิบาตกรรม) เว้นแต่บุคคลผู้กระทำการดังกล่าวนั้นเป็นบุคคลสำคัญ

นอกจากข้อกำหนดของพิธีการกระจายเสียงแห่งชาติแล้ว ก็มีข้อกำหนดจากสมาคมหัวหน้าข่าววิทยุกระจายเสียง-วิทยุโทรทัศน์ของสหรัฐอเมริกาในเรื่องจรรยาบรรณของการรายงานข่าว [Smeyak 1966:179 - 181] (code of broadcast news ethics) ตั้งไว้เป็นกฎสำหรับผู้รายงานข่าวเพื่อการควบคุมกันเอง (self- regulation)

แม้ว่าข้อกำหนดในจรรยาบรรณ จะเป็นหลักการให้ผู้ผลิตรายการข่าวใช้ยึดถือในการปฏิบัติหน้าที่ แต่การผลิตและรายงานข่าวอาชญากรรมข่าวหนึ่งๆ ทางโทรทัศน์ไม่ได้มีผู้ผลิตเพียงคนเดียวจะประกอบไปด้วยบุคลากรหลายฝ่าย ผู้สื่อข่าวช่างภาพ เจ้าหน้าที่ติดต่อ บรรณาธิการข่าว เป็นต้น ทำหน้าที่ในการสื่อข่าวคัดเลือกข่าว และลำดับข่าว ซึ่งทุกคนสามารถเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตข่าวได้ทั้งสิ้น เมื่อทุกคนต่างยึดเอาประสบการณ์ของตนเป็นหลักในการตีความ พิจารณาคัดเลือกและจัดลำดับเหตุการณ์ที่จะมาเป็นข่าว ดังจะเห็นได้จากวิธีการนำเสนอข่าว (presentation) ที่เป็นกรณีหรือเหตุการณ์เดียวกัน โทรทัศน์แต่ละช่องจะเลือกแง่มุมในการเสนอข่าวที่แตกต่างกันออกไป ในส่วนของข่าวอาชญากรรม นอกจากจะเห็นได้ชัดว่ามีการเสนอแง่มุมข่าวที่แตกต่างกันแล้ว ในบทข่าวจะปรากฏภาพความรุนแรงที่เร้าความสนใจ ทั้งในลักษณะของเลือดสาดกระจาย แขนขาขาดรุ่งรัง สฟชิ้นอืด ไล่ทะลัก เป็นต้น แตกต่างกันไปด้วย และบางลักษณะที่ปรากฏทางข่าวนี ก็เป็นสิ่งที่ขัดแย้งทั้งกับข้อกำหนดของคณะกรรมการบริหารงานวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และจรรยาบรรณของวิชาชีพนักข่าว

แม้จะเป็นการยากในการใช้มาตรการทางระเบียบ กบว. และจรรยาบรรณมาควบคุมปรากฏการณ์ข้างต้น แต่จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นภาพสะท้อนให้กลุ่มผู้ผลิตข้าวอาชญากรรมทางสถานีโทรทัศน์ได้ตระหนักถึงบทบาทอันแท้จริงของตน และคำนึงถึงผลกระทบแบบไม่คาดคิดที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มผู้ชม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาเกณฑ์ปานกลาง และต่ำ ซึ่งมักขาดวิจารณญาณในการตัดสินปัญหาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และอาศัยสื่อโทรทัศน์เป็นแนวทางในการตัดสินในขณะเดียวกัน ก็จะได้แสวงหาเกณฑ์ทางจริยธรรมที่ผู้ผลิตข้าวอาชญากรรมทางโทรทัศน์พึงมี พึงปฏิบัติ แม้ว่า ข้าวอาชญากรรมทางโทรทัศน์จะเป็นทั้ง งานเทคนิค งานศิลป์ งานธุรกิจ และสื่อมวลชนพร้อมๆกันไป แต่ผู้ผลิตข้าวอาชญากรรมทางโทรทัศน์ในฐานะเป็น "สื่อมวลชน" ก็จำเป็นต้องรักษาคุณแห่งคุณสมบัติ เหล่านี้ไว้ เพื่อป้องกันภัยสังคมอันเป็นผลกระทบที่สำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของประเทศชาติ

ปัญหานำวิจัย

1. สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 มีกระบวนการคัดเลือก(selecting process)ข้าวอาชญากรรมอย่างไร
2. การเสนอภาพข่าว และบทข่าวอาชญากรรม ระหว่างสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 มีความแตกต่าง หรือคล้ายคลึงกับสถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 หรือไม่ อย่างไร
3. ผู้ผลิตข้าวอาชญากรรมทางโทรทัศน์ทั้งสองแห่ง มีเกณฑ์ทางจริยธรรมในการประเมินความรุนแรงในข้าวอาชญากรรมหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการคัดเลือกข่าว การลำดับความสำคัญ และการรายงานข่าวอาชญากรรมของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7

2. เพื่อทำการเปรียบเทียบวิธีการนำเสนอข่าว (presentation) ของสถานีโทรทัศน์ทั้งสองแห่ง ทั้งส่วนภาพเหตุการณ์ และบทข่าวอาชญากรรมในคดีเดียวกัน
3. เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มทางจริยธรรม ที่ผู้ผลิตข่าวทางสถานีโทรทัศน์ทั้งสองแห่ง ใช้ประเมินความรุนแรงในข่าวอาชญากรรม

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ผลิตข่าวอาชญากรรมทางโทรทัศน์

สำหรับกลุ่มผู้ผลิตข่าวอาชญากรรมที่เลือกมาเป็นตัวแทนของการวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการคัดเลือกเหตุการณ์ที่จะมารายงานข่าวอาชญากรรมในประเทศของสถานีโทรทัศน์แม่ข่ายในเขตกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง คือ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ซึ่งได้แก่ หัวหน้ากองบรรณาธิการข่าว รองหัวหน้ากองบรรณาธิการข่าว บรรณาธิการข่าวหรือหัวหน้าฝ่ายข่าวอาชญากรรม ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายข่าว เจ้าหน้าที่ติดต่อข่าว ผู้เขียนข่าว ผู้สื่อข่าวอาชญากรรม ช่างภาพ ผู้ช่วยช่างภาพ และผู้ประกาศข่าว

สถานีโทรทัศน์

สถานีโทรทัศน์ที่เป็นกลุ่มศึกษา นี้ คือ สถานีโทรทัศน์แม่ข่ายในเขตกรุงเทพมหานคร 2 สถานี (ช่อง 3 และ ช่อง 7) ซึ่งมีการขยายเครือข่ายการออกอากาศครอบคลุมพื้นที่ต่างๆ เกือบทั่วทั้งประเทศ ทำให้ประชาชนทุกภาคมีโอกาสรับชมข่าวภาคค่ำจากสถานีแม่ข่ายดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผู้ผลิตข่าวอาชญากรรมเฉพาะ และหลายสายงาน คือ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 มีสายข่าว

อาชีพการ 5 ทีมงาน ในส่วนของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 มีสายข่าว
อาชีพการ 4 ทีมงาน

ข่าวอาชีพการ

ข่าวอาชีพการที่เลือกเป็นกรณีศึกษาของการวิจัยนี้ อยู่ในช่วงข่าวภาค
ค่ำ เวลา 19.30 น.- 21.00 น. (โดยประมาณ แตกต่างกันไปตามแต่ละสถานี)
ที่ปรากฏความรุนแรง 3 ลักษณะ คือ ความรุนแรงทางกาย ความรุนแรงทางจิตใจ
และความรุนแรงทางทรัพย์สิน โดยเหตุการณ์ที่เป็นข่าวความรุนแรง ซึ่งเป็นกรณี
เลือกมาศึกษาจะจำกัดเฉพาะข่าวที่มีการออกอากาศตรงทั้ง 2 สถานี และใน
การเลือกจำนวนข่าวนี้ จะเลือกมาทั้งหมด

ในการพิจารณาข่าวอาชีพการ จะพิจารณาครอบคลุมทั้งภาพและเสียง
จากการรายงานข่าวประกอบกัน เพื่อวิเคราะห์ด้านการนำเสนอ (PRESENTATION)
ของแต่ละสถานี และจะเลือกศึกษาเฉพาะรายงานข่าวภายในประเทศเท่านั้น โดย
ไม่รวมถึงรายงานข่าวจากต่างประเทศทุกประเภท ตลอดจนรายงานสารคดีเชิง
ข่าวที่แต่ละสถานีนำมาแทรกไว้ในช่วงรายงานข่าวภาคค่ำด้วย อาทิ เช่น รายการ
ภัย พลิกแพมอาชีพการ เป็นต้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

จริยธรรม หมายถึง แนวทางที่ปัจเจกบุคคลใช้เป็นบรรทัดฐานใน
การพิจารณาตัดสินว่า การประพฤติ การปฏิบัติใดเป็น
สิ่งที่ไม่ดีงาม ไม่ถูกต้อง ไม่ควรปฏิบัติทั้งต่อตนเอง
ต่อผู้อื่นและต่อสิ่งแวดล้อม โดยแต่ละกลุ่มสังคมจะมีการ
กำหนด และวางกฎเกณฑ์มาตรฐานที่แตกต่างกันไป

ผู้ผลิตข่าวอาชญากรรม หมายถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การคัดเลือก และการรายงานข่าวอาชญากรรมภายในประเทศของสถานีโทรทัศน์แม่ข่าย 2 แห่ง (ช่อง 3 และ ช่อง 7) ซึ่งได้แก่บรรณาธิการข่าวประจำวัน หัวหน้าบรรณาธิการข่าว รองหัวหน้าบรรณาธิการข่าว ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายข่าว บรรณาธิการข่าวอาชญากรรม เจ้าหน้าที่ติดต่อ ผู้สื่อข่าว ช่างภาพ ผู้ช่วยช่างภาพ และผู้ประกาศข่าว

ข่าวอาชญากรรม หมายถึง ข่าวโทรทัศน์ที่รายงานถึงการกระทำ หรือพฤติกรรมที่ถือว่า เป็นความผิดทางอาญา ซึ่งเป็นการฝ่าฝืน หรือขัดกับบัญญัติของกฎหมาย ทั้งที่เป็นความผิดชั้นลหุโทษ และความผิดอุกฉกรรจ์

ความผิดลหุโทษ หมายถึง ความผิดที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ความผิดอุกฉกรรจ์ ได้แก่ คดีอาญาที่มีการกระทำ ความผิดใน เรื่องประทุษร้ายต่อร่างกายจนถึงตาย หรือคดีที่มีการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ในลักษณะของคดีชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ เป็นต้น

นอกจากนี้ข่าวอาชญากรรมยังหมายรวมไปถึงข่าว เหตุการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุ และภัยพิบัติด้วย เช่น ไฟไหม้ พายุภัยภาคใต้ รถก๊วระเบิด เป็นต้น

ความรุนแรง

หมายถึงการกระทำใดก็ตามที่ก่อให้เกิดการตาย หรือ บาดเจ็บ พิการทางร่างกายของสิ่งมีชีวิต และรวมถึง การกระทำที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ ตลอดจนการทำร้าย ทรัพย์สิน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงจุดขายที่แท้จริง ของการเสนอข่าวอาชญากรรมทางโทรทัศน์ในปัจจุบัน
2. ได้ทราบถึงเกณฑ์ทางจริยธรรมที่ผู้ผลิตข่าวอาชญากรรม นำมาใช้พิจารณาคัดเลือก ความรุนแรงในข่าว
3. มองเห็นข้อเปรียบเทียบระหว่างจุดยืนทางอุดมคติของผู้ผลิตข่าวอาชญากรรม กับความเป็นจริงของข่าวที่ปรากฏทางจอภาพ
4. สถานีโทรทัศน์แต่ละแห่ง ได้ทราบถึง บทบาทของตนเองในการเสนอข่าวอาชญากรรม เพื่อเป็นหนทางนำไปสู่การปรับปรุง และพัฒนาการผลิตข่าวที่ยึดหลักจริยธรรม